10.5.2024

לכבוד –
ציבור מפיקים וצרכנים
במשק המים

שלום רב.

<u>הנדון – הודעת רשות המים על ביטול רישיונות ההפקה של מי שיטפונות ומים עיליים</u>

<u>א. רקע -</u>
ב- 8.4.2024 שלחה רשות המים הודעה למפיקי מי שיטפונות ומים עיליים (מצורפת לשון ההודעה) המפיקים מים מאחד משמונה הנחלים הכלולים בהחלטת הממשלה מספר 3866 מתאריך
ה- 18.6.2018, שכותרתה "תכנית אסטרטגית להתמודדות עם מצבי בצורת במשק המים בשנים
2018-2030". (מצורפת החלטת הממשלה).
החלטת ממשלה זו עוסקת ברובה המכריע בהערכות משק המים הארצי למצבי קיצון של מצבי בצורת מתמשכת (הקטנת מצאי המים הטבעי) מול עליה בצריכה של מים שפירים (בעיקר במגזר הצריכה הביתית/עירונית). ההחלטה על החזרת זרימת המים הטבעית באותם שמונה נחלים נכללה בהחלטה זו כדרך אגב (או כדברי המשל "בהזדמנות זו שאוסישקין מת").
כאמור, החלטת הממשלה מתייחסת לאותם שמונה נחלים שהוגדרו במסגרתה, מנחל עינן בצפון ועד נחל חדרה בדרום. החלטת הממשלה קבעה מסגרת תקציבית כללית לשם יישום ההחלטה ואף קבעה מי הגורמים שמתקציבם יאגם התקציב יישום – רשות המים ומשרד האנרגיה. תאריך היעד לגמר התכנון 31.12.2023.
אין בהחלטת הממשלה כל אמירה לגבי ביטול הקצאות המים לשיטפונות ומים עיליים!
יישום ההחלטה הוטל על רשות המים ורשות הטבע והגנים תוך קביעת תאריך יעד ליישום ההחלטה בכל נחל. לשם יישום ההחלטה, נקבע במסגרת רשות המים תקן לאדם שתפקידו לקשר בין צורכי הטבע, משק המים ויישום החלטת הממשלה.
באופן מעשי, בימים אלו הוכנו ומוכנות תכניות אזוריות לנחל עינן, נחל בצת, נחל הגעתון, נחל הנעמן, נחל ציפורי, נחל קישון, נחל חדרה. תוכניות אלו אמורות לתת מענה לשני דברים עיקריים – החזרת זרימות המים מהמקורות הטבעיים לאפיק הנחל, הספקת מים חלופיים לצרכני המים (בעיקר מי קולחים). לנתון זה חשיבות רבה בהתייחסות לביטול הקצאות מי השיטפונות והמים העיליים.
עד כאן עיקרי הרקע להחלטה והמכתב על ביטול הקצאות המים משיטפונות ומים עיליים.
<u>ב. התייחסות למכתב והודעת רשות המים מ- 8.4.2024 –</u>
הודעת רשות המים מ- 8.4.2024 (מצורפת) מעלה מספר תהיות שרצוי לבחון אותן ושתינתן להן תשובות.
1. אין כתובת מען למכתב. לא ברור למה אבל מן הסתם, בערעור על נוסח המכתב לדבר עשויה
להיות משמעות.
2. לא ברור מה מעמדה המשפטי של החלטת רשות המים על ביטול רישיונות ההפקה של מי שיטפונות ובעיקר של מים עיליים והתהליך בה היא התקבלה בעיקר שבעל הרישיון עומד בתנאיו
של הרישיון הקיים ולא הוא אשר משנה מצב לצורך יישום החלטה אחרת.
כלל הוא שמי שמשנה מצב קיים (היזם) ומכין התוכניות, הוא אשר אמור לשאת בהוצאות השינוי
ולא המפיק הקיים.

3. הכללת ההגדרה מים עיליים במכתב רשות המים, עשויה להתברר כבעלת משמעות מרחיקת לכת,
הרבה והרחק מאותו מיזם של השבת הטבע לאותם שמונה נחלים. באי ההגדרה המפורשת שהכוונה הנה אך ורק לאותם הנחלים, וגם זו תחת בחינת האמור בהיבט הרחב ביותר, עשויה
להכליל החלטה זו על מקומות שמעבר לתוכנית הנוכחית והשמטת הבסיס למציאות הקיימת במקומות אחרים. ראויה נקודה זו להיבחן משפטית היטב.
4. לא ידוע על החלטת מועצת רשות המים או בהוראת שעה של מנכ"ל רשות המים, על ביטול הרישיונות להפקת מי שיטפונות ובעיקר מים עיליים. כאמור, בהחלטת הממשלה אין החלטה על
סנקציה זו. כנראה, ורק כנראה, ההחלטה על כך באה כמנוף לחץ על המפיק. גם נקודה זו ראוי
שתיבחן.
5. לרוב המפיקים להם נשלחה הודעת רשות המים, קיימת הפקה באפיקי הנחלים או מהמעיינות
המזרימים את המים לאפיק הראשי. הפקת הצרכנים נעשית עד כה על סמך ועל פי תנאי רישיונות המים שחלקם הונפק על ידי רשות המים (נציבות המים למי שזוכר), לפני זמן רב. כיום
כל אפיקי הנחלים מצויים בתחום הסטטוטורי של רשויות הניקוז האזוריות. לכאורה, לבעל הרישיון אסור לפעול בתחום סטטוטורי אלא על פי תכנית והסכמות רשות הניקוז. כנראה שלא
ניתן לבעל הרישיון לפעול באופן עצמי על אף דרישה של רשות סטטוטורית אחרת.
6. כנראה שהרוב המכריע של המפיקים מאפיקי הנחלים, כלולים במסגרת ההסדרות החדשות של
אותם הנחלים. כלומר, לוח הזמנים, המימון, האישורים הסטטוטוריים ועוד, לא נמצא כלל בידי
בעל הרישיון. יתרה מכך, על פי המידע המצוי בידי, חלק מבעלי רישיונות ההפקה נתנו את הסכמתם לשינויים המוצעים כפי שהוצגו בפניהם על ידי נציגי רשות המים. לבוא כעת ולהטיל עליהם מגבלות מאין אלו שבמכתב רשות המים מ- 8.4.2024, עשויות להיות התנגשות בין התכנון
לאסדרה.
לא מובן מהדברים האמורים לעיל של סעיף זה, למה הודעת רשות המים מ- 8.4.2024, נשלחה
לבעלי הרישיונות דווקא. בהחלט הקורא או בעל הרישיון יכול לקבל תחושה של סנקציה ואיום סמוי. כנראה שלא זו היא הדרך.
7. הודעת רשות המים מ- 8.4.2024, מקבלת משנה תוקף בהחלטת מנכ"ל רשות המים על הטלת
עיצום כספי משמעותי ביותר על פי סעיף 150ב' מתאריך ה- 30.4.2024, על קיבוץ אושה, החלטה
שפורסמה באתר רשות המים. מצורפת הודעת מנכ"ל רשות המים.
נכון, אין מתאם עובדתי מלא בין מקרה אושה למכתב רשות המים על ביטול הרישיונות, פרט לשתי נקודות השקה אפשריות – הפקת מים לא מאושרת על ידי רשות המים והעיצום הכספי (כשמו כן הוא - עצום).
ולכן, במקום שבו לא צריך להימצא בעיקר שהדברים לא סדורים, ברורים ומוסדרים, עדיף לא להימצא!

עד כאן עיקרי דברינו. לשאלות, הבהרות ועוד, ניתן לפנות לארגון עובדי המים או לחתום מטה. בכל מקרה אם קיבלתם גם אתם מכתב כזה, אנחנו סבורים שאתם חייבים לפעול.

בברכה,

איתן ישראלי
א.ע.ה.